

**ROK XXIV.
CZERWIEC 1930.
N-r 6.**

**JARO XXIV.
JUNIO 1930.
N-o 6.**

EL POLLANDAJ VIDINDAJOJ.

Montaranoj en popolaj kostumoj prezentas sian popolan dancon.

**ESPERANTYSTA POLSKI
POLA ESPERANTISTO**

**WYDAWCY: POLA ESPERANTISTA KLUBO &
ELDONANTOJ: SOCIETO ESPERANTO EN KRAKÓW**

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: KRAKÓW, ul. LUBICZ 34

**REDAKTORZY PROF. DR. ODO BUJWID REDAKTANTOJ
TADEUSZ HODAKOWSKI**

PRENUMERATA: rocznie Zł. 8.—, półrocznie Zł. 4.—. Dla towarzystw i grup esperanckich (przy przesyłce najmniej 5 egz. pod jednym adresem) roczna prenumerata Zł. 6.—.

ABONO: jare Zł. 8.—, duonjare 4.—. Por societoj kaj grupoj esperantistaj (ĉe sendo de minimume 5 ekz. al unu adreso) jarabono Zł. 6.—

Konto Pocztovej Kasy Oszczędności Kraków Nr. 406.660.

Eksterlande jarabono — 1 dolaro.

Pojedynczy numer Zł. 0.70 Aparta numero.

WAŻNE DLA CHCĄCYCH KORESPONDOWAĆ Z ZAGRANICĄ!

Atentu! Ni malfermas en nia revuo la fakon: „Korespondado“.

Anonceto de 10 vortoj (krom adreso) kostas Zł. 1.—

Enpagu tuj je nia PKO. Konto 406.660.

TREŚĆ — ENHAVO:

TAD. HODAKOWSKI: FONDO DE ESPERANTO-ĈE-INSTITUTO.

O BUJWID: MIA PRINTEMPA VOJAĜO. **DR. ADAM GADOMSKI:** POLAJ SCIENCAJ ATINGAĜOJ EN GEOGRAFIO (FINO).

WŁ. RYMKIEWICZ: REVENO AL GEPATRA VILAĜO. **RED.:** PERE DE ESPERANTO...

J. ŜAPIRO: GRAVA ALVOKO. **KOMUNIKOJ DE P. E. D. IV. TUTPOLA KONGRESO DE ESPERANTO.**

POLLANDA KRONIKO. 22-a UNIV. KONGRESO DE ESPERANTO.

BULTENO DE U. E. A. KOMUNIKOJ DE LA REDAKCIO.

POLA ESPERANTISTO

MONATA REVUO DE ESPERANTISTA MOVADO EN POLUJO
KAJ EKSTERLANDE.

ESPERANTYSTA POLSKI

MIESIĘCZNY PRZEGLĄD RUCHU ESPERANCKIEGO W POLSCE
I ZAGRANICĄ.

ROK XXIV JARO

KRAKÓW
CZERWIEC 1930 JUNIO

Nr 6 N-o

FONDO DE ESPERANTO-ĈE-INSTITUTO.

Belan surprizon preparis holandaj samideanoj por la tutmonda Esperantistaro, fondante en Hago Internacian Instituton de Esperanto je nomo de pastro Andreo Ĉe. Bezono de tiuspeca organizaĵo jam delonge sentiĝis. Esperanto-gazetaro de kelkaj jaroj kun meritita ĝojo kaj fiero diskonigadas grandiozajn triumfojn de Ĉe-metoda esperanto-instruado. Kaj de post tiu tempo pastro Ĉe jam sukcesis eduki siajn disĉiplojn, kiuj sekvante liajn instruojn, aplikante liajn metodojn de laboro, rikoltas ĉie centoblajn fruktojn.

Ekboldis en Esperantujo, kiam siatempe atingis nin entuziasmaj raportoj pri Ĉe-kursoj en Svedlando, kiuj sukcesis estigi grandan aron da Esperantistoj en tiu lando. Ĉiun mirigis la metodo, kiu permesis atingi tiel eminentajn rezultojn. Vekiĝis scivolo por ekkoni ĝin. La pasintan jaron oni aranĝis en Budapeŝt kurson, gvidatan de s-o Ĉe, dum kiu la partoprenantoj el multaj landoj povis kapti la sekretojn de la metodo por poste apliki ĝin instruante Esperanton. Imitante la bonan ekzemplon oni aranĝas ankaŭ nunjare, kio cetere estas jam sciata, duan internacian kurson en Arnhem. Sed ĉiam mankis al esperantistoj konstante funkcia lernejo, en kiu oni povus alproprigi al si la plej bonan metodon de la laboro, jam multfoje elprovitan, kiu garantias fruktorigan rikolton. Kaj tiun lernejon, tiun instituton kreis nederlandaj samideanoj en Hago, kiu de nun fariĝos unu el plej gravaj spiritaĵoj de Esperantujo. Jam la lando mem bonege taŭgas por tiu celo: neŭtrala, regata de pacemaj politikistoj, ne posedanta malamikojn en la mondo, ĝi sajnas esti antaŭdestinita por posedi tian institucion. Ni korege dankas al la holandaj samideanoj pro ilia donaco por la tutmonda Esperanto-movado kaj aparte al pastro Andreo Ĉe kaj s-ino Julia Isbrücker, kiu plej multe laboris por realigi kreon de la Internacia Esperanto-Instituto.

Bone; sed por funkciigi ĝin kaj altaŭgigi ĝin al bezonoj de l' forte kreskanta movado, vantaj vortoj ne sufiĉos. Estas bezonata mono, kiun devas havigi la tutmonda Esperantistaro. Ĉiu peno fariĝi membro de la Instituto elektante specon de la membreco laŭ siaj financaj povoj. Kaj nome: **Fondantaj membroj** pagas unufoje por ĉiam 200 dolarojn, **Subtenantaj membroj** pagas unufoje por ĉiam minimu-

me 40 dolarojn aŭ ĉiujare 4 dol., **Aktivaj membroj** estos tiuj personoj, kiuj per agado laboras por la celoj de la Instituto. Ili estos invitataj de la Direkcio kaj ne pagos kotizon, sed nur enskriban sumon de 2 dol.

Ek', komenciĝu nobla vetbatalo! Kiu lando havigos plej multajn membrojn?
Tad. Hodakowski.

MIA PRINTEMPA VOJAĜO.

— Kien?

— Memkompreneble Nederlandon. Mi tiom longan tempon revadis ekvidi landon de hiacintoj, narcisoj, tulipoj kun tiom famaj kampoj de floroj, kies bildojn mi ĉiam admiris, ne sukcesinte iam vidi ilin persone dum la plej favora tempo, ke vi ne miros karaj legantoj mian tujan konsenton, kiam S-ino Isbrücker antaŭ unu jaro, proponis fari esperanto-babiladon pri Polujo en Hago. Mi devis fari tion eĉ multe pli frue. Sed mi deziris vidi Nederlandon dum printempo, do mi prokrastis mian ekskurson ĝis — mi fine ricevis proponon de S-ro Ir. M. F. Onnen fari prelegojn pri Pollando en 6 urboj! Sed mi ne longe hezitis. Paroli esperante antaŭ la aŭdantaro de kelkaj historie famaj urboj pri Polujo estis por mi tiom alloga afero, ke mi tuj respondis esti preta.

Forvojaĝinte el Kraków antaŭ ĉio mi anoncis al miaj holandaj geamikoj el la radiostacio de Katowice la 9an de aprilo, ke mi jam forvojaĝis kaj 11-an de aprilo alvenos Hagon vespere. Poste samideano Onnen diris al mi, ke li aŭdis mian esperanto-saluton. Bedaŭrinde mi ne povis anonci tion pli frue por aŭdiĝi ankaŭ aliajn samideanojn.

Bela, iomete freŝa, vetero akompanis min dum mia tuta vojaĝo. Ĉe la holanda landlimo mi ricevis telegramon de s-ro Onnen kun bonvendeziroj kaj en Utrecht, je mia granda ĝojo kaj admiro, mi ricevis ankaŭ personan bonvenigan saluton de la utrechtaj gesamideanoj, kiuj bonvolis viziti min en la vagonaro sub la gvidado de samideano G. J. Deglukamp, prezidanto de la Esp.-Societo.

Je malfrua horo mi alvenis Hagon kaj tuj estis kondukita de afablaj gesamideanoj Isbrücker kaj s-ro Onnen al la hotelo Pomona.

Sabaton la 12-an de aprilo mi devis paroli. Mi ne estas tro timema, havante jam sufiĉe ofte okazon paroladi, sed mi devas konfesi, ke mi havis iometan timeton. Ĉu mi parolos sufiĉe taŭge pri la temo por mi ne tre kutima? Mi ja ĉiam parolis pri diversaj specialaj sciencaj temoj, precipe mikrobiologiaj kaj higienaj, ne ofte tuŝante aliajn.

Mirinda afero. Esperanto estas tiel taŭga lingvo por ĉiuj esprimoj, ke mi post kelkaj minutoj jam estis alkutimiĝinta paroli antaŭ granda inteligentula aŭskultantaro senhezite kaj kiel oni diris al mi poste, tute kompreneble por ĉiuj. Estas aldoninde, ke post kelkaj frazoj diritaj de mi, S-ino Isbrücker tuj tradukis holandlingven. Sed kelkaj aŭskultantoj diris poste, ke la tradukado ne estis necesa, ĉar la aŭdantaro estis plejparte bonege instruita dum la kurso de S-ro

Ĉe, kiu antaŭ mia prelego gvidis Esperanto kursojn en kelkaj Holandaj urboj. Nur estas necese paroli malrapide distingeble, vorto post vorto kaj vin komprenos eĉ tiuj, kiuj ankoraŭ ne estas parolantaj kaj eĉ ne lernis esperantan lingvon.

Vere genia eltrovo bazita sur la eŭropaj lingvoj, por ĉiuj komprenebla, kiam oni jam konas kelkajn lingvojn! En Holando ĉiu inteligentulo, kiel ĉe ni en Polujo konas latinan, francan, germanan lingvon, multaj ankaŭ la anglan; tio faciligas tiamaniere komprenon de la esperanta parolado, ke ne necesas eĉ traduko.

Mi estas certa, ke post nelonga tempo, dank al la propaganduloj tiom lertaj, kiel Pastro Ĉe, vere nekutima instruanto, Esperanto atingos altegan gradon de disvastiĝo precipe inter la malgrandaj kulturaj popoloj de la terglobo. Holando estas destinita iri antaŭ la aliaj.

Post mia haga prelego bonege sukcesinta dank' al la perfekta organizo de la afero dum sekvintaj kvin tagoj mi prelegis en Leeuwarden, Amsterdam, Utrecht, Arnhem, Dordrecht. Mi ne priskribos detale ĉiujn prelegojn ĉar estis similaj, ĉie bonege organizitaj en lokaj klubejoj kun lumbildaranĝo. Nur estas neeble ne danki al la organizantoj, gesinjoroj Isbrücker kun la Ĉefdelegito de UEA samideano Onnen unuavice en Hago kiun sekvis: s-ro P. Hendriks — Leeuwarden, W. A. Zeylstra — Amsterdam, G. J. Degenkamp — Utrecht, A. L. Moreau — Arnhem, F-ino Gobiet — Dordrecht.

Al ĉiuj karaj gesamideanoj, kiuj ne nur helpis kun vere esperanta fratema afablo kaj vere kortuŝa sindonemo, sed ankaŭ gastigis min kaj kondukis por viziti vidindaĵojn mi esprimas ĉi-tie koregan dankon!

Mi ne povas ne citi kelkajn el ili laŭnome krom jam antaŭe cititaj. D-ro C. J. Baart de la Faille, honora Prezidanto de la Arnhema esp. societo, s-ino J. Evers, s-ro J. D. Wardenburg, s-ro W. Kunnen, Prezidanto de la Dordrechta societo kun s-ino Edzino kaj kvar esperante parolantaj infanoj, f-ino H. G. C. Reumer kun fraŭlino fratino, s-ro Kromeich P. J. S-ino Vos kun la filo, s-ino M. E. Schmidt.

Neforgesebla lando, neforgeseblaj gesamideanoj. Mi nur miras, ke en Holando mi trovis tiom multajn gesamideanojn, kiuj flue parolas nian lingvon. Oni trovas sin en vera esperantujo.

Pri la programo niaj legantoj jam povis ekscii el la jam publikigitaj leteroj en la 5 N-ro de Pola Esp-o.

Ne mankis ankaŭ vere kortuŝaj momentoj.

Post unu el miaj prelegoj alproksimiĝas al mi sinjorino kaj alparolas pollingve. Ĉu vi min ne rekonas, profesoro? mi estis via lernantino en Krakovo — antaŭ „nur“ 30 jaroj; jen mia filo naskita en Holando, sed li parolas ankaŭ pole kaj esperante. Li amas sian patrujon Holandon, sed ne povas forgesi, ke sia patrino estas polino.

Jes — nur — tridek jaroj!

Post la alia prelego alvenas alia nigre vestita samideanino kun milda voĉo kaj deziras havi mian fotografajon.

Antaŭ nelonge mortis mia kara patro. Vi tiel similas al li eĉ via voĉo kaj parolado!

Jes kara esperanta mia filino, mi sendas hodiaŭ al vi mian fotografajon.

Mi devas aldoni ke mi jam depost la Budapesta kongreso havas ankaŭ esperantan filon en Holando, bonegan muzikiston.

Sed mi havas ankoraŭ esperantajn ŝuldojn por via lando. Mi ricevis unu inviton el Apeldoorn de la samideano G. Kramers. Mia tempo jam estis tute plenigita de prelegoj kaj mi bedaŭrinde ne povis sekvi tiel agrablan inviton. Do ĉu estas mirinde, ke mi eble, se nur miaj fortoj kaj tempo permesos, intencas daŭrigi mian holandan pilgrimadon kiel mezepoka trubaduro. Por tio estas necesa ankaŭ konsento de miaj holandaj samideanoj!

Kiel oni povas rimarki el tiu mallonga rakonto la esperanta movado en Holando estas vigla. Ekzistas multaj societoj kaj ofte en unu urbo estas du aŭ tri, en Hago eĉ kvar.

Dum miaj prelegoj mi havis ĉiam multenombrajn aŭdantaron: en Hago ĉirkaŭ 250 personoj en aliaj urboj de 80—150. O. Bujwid.

POLAJ SCIENCAJ ATINGAĴOJ EN GEOGRAFIO.

(Fino).

Kiel sciante, ĉefa disvolviĝo de pola kartografio okazas nur en XVII kaj XVIII jrc.

Grandajn meritojn precipe pri disvolviĝoj de geografio kaj kartografio en XVIII jrc. akiris Jan Śniadecki, gvidanto de astronomia observatorio en Kraków (en verko s. t. Geografio aŭ matematika kaj fizika terpriskribo), kaj en kartografio antaŭ ĉio meritiĝis pro konstruo de projekto pri hidrografia terkarto de Polujo. La terkartojn la pola lernejo multe atentis. Laŭ ordono de Eduka Komisiono, kiel diras programo, „instruisto de geografio ne devas instrui sen terkartoj, ankaŭ historion sen geografio“. Ĉi tie evidentiĝas turnpunkto en la instrumetodo; anstataŭ vanta lernado parkera — reala metodo rigarda.

En tiu periodo Kołłątaj fariĝas kreinto de fundamentoj por nova sistemo de geografio, de geografio de homo, kiu longe batalante pri pozicio en la scienco, akiris ĝin post jarcenta fortostreĉo.

Fine sur scenejo de pola sciencaro en fino de XVIII jrc. aperas Staszic (1775—1820), kaj la rezulto de liaj sciencesploroj en la lando estas la verko „Pri ternaskaĵoj de Karpatoj“ kaj hipsometra terkarto, unua ne nur en Polujo, sed versimile eĉ en Eŭropo. Sciencaj akiraĵoj de Staszic havis tian signifon, por XVIII jrc., kian tiu de Długosz por XV jrc.

Se temas pri geografio historia, jen la unua pola geografo historia kaj sendube unu el unuaj tiuspecaj geografoj en tiu fako entute estis Joachim Lelewel.

POLAJ ELTROVOJ EN SFERO GEOGRAFI—KOSMOGRAFIA.

En sfero de konstruado de diversaj aparatoj kaj helpiloj por instruado de geografio kaj sciencoj kun ĝi ligitaj oni povas registri kelkajn eltrovojn polajn, celantajn antaŭ ĉio plifaciligi instruadon de geografi-kosmografiaj sciencoj, kaj okulfrapantajn egale pro originaleco de koncepto kiel pro simpleco de konstruado.

Ĉi tie precipe notinda estas gnomografo, t. e. ilo por desegni sunhorloĝojn ne nur sur plataĵo, sed ankaŭ sur supraĵoj malrektaj, neregulaj, kaj por difinado de diversaj funkcioj kosmografiaj, eltrovo de Wojciech Bogumił Jastrzębowski (1779—1882), profesoro de fiziko kaj naturhistorio en Instituto de vilaĝa mastrumado en Marymont. Tiu ilo permesas tre simplamaniere desegni sunhorloĝojn sen prikalkuloj sur ĉiu laŭvole kuŝigita supraĵo aŭ bulo. Entute ekzistas nur tri gnomografoj de Jastrzębowski. Unu, helpe de kiu J. desegnis sunhorloĝon sur granda bulo en Parko de Łazienki, troviĝas nun en astronomia observatorio en Warszawa, du aliaj restintaj aparatoj, faritaj longe post la morto de la eltrovinto, troviĝas en privata gnomografa kolekto.

La gnomografo krom tio povas servi por precize difini terdirektojn, por esplori dekliniĝon de magneta pinglo, por difini situon de ĉielaj korpoj, ŝajnan sunkuron, situon en spaco de mondakso, ĉielan ekvatoron, por difini tag- kaj noktlongecon por difinita tago kaj loko, por difini faltempon sur difinitan lokon de ombro el sub ĉirkaŭantaj objektoj ktp. kaj por montra solvado de astronomiaj taskoj sen helpo de kalkulado.

Konsidere al tiel ampleksa taŭĝeco tiu elpensajo ĉe sia granda simpleco povas havi grandegan signifon pedagogian ĉe prelegoj de kosmografio. Dank' al tiu eltrovo la sunhorloĝo konstruita sur kruda ŝtonbulo formas speciale polan tipon de sunhorloĝo, ne renkontatan aliloke.

Plue estas ĉi tie notinda „zenitariumo“, eltrovo de dro Wacław Jezierski, june mortinta vizitatoro de Kleriga Ministerio. Tiu ilo servas por montra pruvo, ke la terakso estas klinita al ekliptiko sub angulo $66\frac{1}{2}^{\circ}$.

La eltrovo de Jezierski ĉe ekspozicio de geografia didaktiko en Firenze, marto 1925, akiris grandan internacian sukceson, kaj kiel pruvo de ĝia granda pedagogia valoro povas servi tiu okazintaĵo, ke tuj dum la ekspozicio Germanoj volis aĉeti patenton de tiu ilo por la germana ŝtato. Tamen la rajto de ekspluatado por la eltrovo restis en polaj manoj.

Fine estas nominda movebla planiglobo, elpensajo de Józef Migacz el Nowy Sącz, ebliganta komprenigi al lernantoj klare kaj facile la kaŭzojn, kial la tago estas jen pli longa jen malpli longa, kial en subpolusaj regionoj fariĝas polusa nokto kaj kiam, kial sur la terglobo ni havas kvin klimatsferojn ktp. La planiglobo distingiĝas per granda simpleco, kio altigas ĝiajn valorojn ĉe la uzado en lernejo.

Dr. Adam Gadomski.

REVENO AL GEPATRA VILAĜO.

Ĉe la komenco de l'aŭtuno, dum sensuna malvarmeta tago, sur postpluve ŝlimeca vojo kondukanta preter pinarbaro iris en suda direkto maljuna viro.

En lia malgajaspekta vizaĝo pentriĝis spleno al vivo de multsuferanto, en lia alta intelekta, sulkigita frunto kaj la vitrecaj okuloj respeguliĝis fortaj animdoloroj.

Apogita sur sia bastonego, laca pro longdaŭra piedirado li tiris sin malrapide, sed senripoze, pelata de senlima, nekontraŭstarebla sopiro al amata hejmvilaĝo.

Antaŭ multaj, multaj jaroj devigita forlasi hejman fajrujon kaj loĝi en malproksima urbo, kun maldolĉo en la koro rezigne li konsentigis kun kruela sorto destinita al li de Mondreganto.

Tamen neniam li perdis esperon, ke Dia Providenco revenigos lin iam al tiuj poezioplenaj montetoj kaj kamparoj, kiuj rememorigas feliĉajn, senzorgajn jarojn de junaĝo, al tiuj pajlokovritaj kabanoj dronigitaj en verdaĵo de majestaj tilioj kaj altaj poploj, en kies ombron li tiel volonte rifuĝadis kontraŭ bruligantoj radioj de l' suno dum la varmegaj somertagoj.

Kaj nun laŭirante la iome krutan vojon li paŝis ĉiam antaŭen kun mallevita kapo, de tempo al tempo direktante la sopiran rigardon al la suda ekstremaĵo de montetara vastaĵo, etendiĝanta post la ĵus preterpasita pinarbaro.

Iu pli li proksimiĝis al sia celo, des pli rapidigis la paŝojn, des pli forte batigis la koron, kaj des pli sereniĝis la sulkigita vizaĝo, kaj iom post iom malĝojo cedadis lokon al malpreciza sento de feliĉo kaj gajeco, kiuj ŝajnis radii en la okuloj turnataj al la horizonto de l' vojo.

De malproksime aŭdiĝis obtuze dolĉaj, ravaj sonoj de paŝtista ŝalmeto, signo de proksimeco de homflajrujoj.

La sopirigaj tonoj vibris tra la spaco, karesante la orelojn de la maljunulo kaj akcelante nedireblan sopiron al ĉarmoplana gepatra vilaĝo, kies atingotempon laŭ renkonte ŝanĝanta pejzaĝo li konjekte penis difini.

— Ankoraŭ du aŭ tri horoj da vojo — li pensis, kaj ekkonsciinte tion ne sentis jam laciĝon, forĝesis eĉ pri premanta lin malsato, kaj sopiro ekvidi eble plej rapide la hejmon, ĝui rapsodiindajn ĉarmajojn de amata vilaĝo, ŝajnis pormomente plijunigi lin kaj doni al lia kaduka staturo kvazaŭfreŝajn fortojn de floranta juneco.

Eksilentis luletemaj sonoj de la ŝalmeto kaj ĉirkaŭe regis paco kaj trankvilo harmoniante kun la sentoj de l' vojiranto.

Ĝus la kadukulo atingis la ekstremaĵon de la kruta vojo, kiu de post tiu loko milde malsuprenkondukis al la vasta valo, tratranĉita en la mezo de serpentume fluanta rivero, kies ambaŭ bordoj ornamitaj de belaj salikoj kaj alnoj, duonkaŝis la pentrinde dissemitajn vilaĝajn dometojn, kuŝantajn post transa riverbordo.

Tio ĉi estis la celo de la maljunula vojo, lia amata vilaĝo, ejo de lia naskiĝo, rememorigaĵo de iluzioplenaj travivaĵoj, objekto de la senlima sopiro, kiun nenio ĝis nun povis kvietigi nur jena momento, en kiu lia rigardo renkontis denove post longa nevidado sian hejmvilaĝon.

Kortuŝita de subita elverŝo de ardosentoj, irintaj ĝis pia ekstazo pro plenumo de liaj revoj, per kiuj kvazaŭhaŝiŝe nutris sin lia subpremata animo dum afliktoplenaj tagoj de hejmforestado, li ekhaltis por momento fiksinte la okulojn radiantajn pro nedirebla ĝojsento sur la transa bordo de rivero, kie etendiĝis blankŝmiritaj vilaĝdometoj preskaŭ tute dronigitaj en verdaĵo de ĝardenoj kaj apudvoĵaj arboj.

IX. LIKWIDACJA P. I. E.

§ 37. W razie likwidacji P. I. E. Walne Zebranie P. I. E. przeznacza jego majątek na cele pod względem treści najbardziej zbliżone do celów i zadań P. I. E.

Na przypadek rozwiązania Stowarzyszenia przez Władzę majątek przechodzi na instytucje pokrewne, wskazane przez ostatni Zarząd.

X. SĄD ROZJEMCZY.

§ 38. Sąd Rozjemczy rozstrzyga wszelkie spory między poszczególnymi członkami Instytutu, wynikłe ze stosunków Instytutu. Nie jest on związany żadnymi przepisami co do zasad postępowania. Sąd składa się z trzech członków Instytutu. Każda strona wybiera jednego sędziego, a ci obierają zwierzchnika.

Jeśli w sporze jest stron więcej niż dwie, lub gdy po jednej stronie jest więcej uczestników, a ci na wybór jednego sędziego zgodzić się nie mogli, o wyborze sędziego rozstrzyga los. Ta sama zasada obowiązywać będzie w przypadku, gdyby mianowani przez strony sędziowie rozjemczy nie mogli pogodzić się co do osoby zwierzchnika. Złożeniem Sądu Rozjemczego zajmuje się przewodniczący Instytutu lub członek przez niego wyznaczony. Od wyroku Sądu niema odwołania.

Spory dotyczące prawności zarządzeń i uchwał organów Stowarzyszenia nie podlegają Sądowi Rozjemczemu.

XI. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE.

§ 39. Zawiazanie Instytutu następuje w ten sposób, że członkowie Komitetu założycieli zbiorą deklaracje przystąpienia do niniejszego statutu. Komitet założycieli ustanawia pierwszy Zarząd, który zwołuje pierwsze Walne Zebranie celem powzięcia uchwał statutem przepisanych, a dotyczących wyboru Zarządu i wysokości wkładek.

STATUT.

Polskiego Instytutu Esperanckiego.

I. NAZWA, SIEDZIBA I CEL.

§ 1. Instytut ma nazwę: Polski Instytut Esperancki (po esp.: Pollanda Esperanto-Instituto).

§ 2 Siedzibą Zarządu Głównego P. I. E. jest Kraków. Teren działania P. I. E. obejmuje całą Rzeczpospolitą z zachowaniem obowiązujących dzielnicowych praw i przepisów o stowarzyszeniach.

§ 3. Zadaniem Instytutu jest:

a) czuwanie nad tem, by pozaszkolne nauczanie języka Esperanto i egzaminy z tego języka opierały się na racjonalnych zasadach,

b) przygotowywanie zdatnych nauczycieli języka Esperanto,

c) wydawanie uczniom, studującym Esperanto, odpowiednich świadectw a nauczycielom tego języka dyplomów, d) organizowanie kursów i uczelni języka Esperanto pod kierunkiem dyplomowanych przez siebie nauczycieli,

e) tworzenie oddziałów miejscowych P. I. E. na obszarze Rzeczypospolitej,

f) urządzanie i prowadzenie czytelní, bibliotek, muzeów i gabinetów naukowych, wystaw i pokazów,

g) urządzanie konferencji w sprawach związanych z celami Instytutu,

h) wydawanie podręczników i wydawnictw periodycznych esperanckich, względnie współdziałanie przy ich wydawaniu i rozpowszechnianiu.

II. CZŁONKOWIE.

§ 4. Członkowie P. I. E. dziela się na: a) czynnych, b) wspierających.

a) Czynnym członkiem może być każda osoba, władająca językiem Esperanto, która oświadczy gotowość przystąpienia do jednego z oddziałów P. I. E. i zostanie przyjęta przez Zarząd oddziału.

W razie odrzucenia kandydatury przez Zarząd oddziału, kandydat może odwołać się do Zarządu Głównego.

b) Członkowie wspierający, osoby fizyczne i prawne, opłacają wkładkę roczną w wysokości, którą corocznie uchwalili Walne Zebranie P. I. E.

Przyjęcie członka wspierającego przez Zarząd oddziału miejscowego podlega zatwierdzeniu Zarządu Głównego.

§ 5. Czynnici członkowie P. I. E. mają czynne i bierne prawo wyboru do władz P. I. E.

§ 6. Członek może w każdym czasie wystąpić z P. I. E. jest jednak obowiązany zawiadomić o tem na piśmie Zarząd właściwego oddziału. Zgłoszenie wystąpienia nie zwalnia członka wspierającego od obowiązku uiszczenia wkładki za rok bieżący.

§ 7. Zarząd oddziału może orzec o wykreśleniu i wykluczeniu członków, przyczem interesowany ma prawo odwołać się do Zarządu Głównego.

III. FUNDUSZE P. I. E.

§ 8. Fundusze P. I. E. powstają:

a) z wkładek członków wspierających,

b) z opłat egzaminacyjnych,

c) z subwencji udzielanych przez Państwo i związki samorządowe,

d) z darowizn i zapisów,

e) z nadzwyczajnych przychodów Instytutu.

§ 9. W ciągu pierwszego kwartału po upływie roku administracyjnego oddziały miejscowe winne przedłożyć Zarządowi

sce tych zebrań, przygotowuje porządek dzienny i wnioski,

4) składa przed Walnem Zebraniem P. I. E. sprawozdanie ze swych czynności za rok ubiegły i projekt budżetu na rok przyszły,

5) wykonywa uchwały Walnych Zebrań P. I. E.,

6) załatwia wszelkie sprawy niezastrzeżone innym władzom P. I. E.,

7) powołuje Komisję Egzaminacyjną w porozumieniu z oddziałami miejscowymi.

VIII. KOMISJA REWIZYJNA.

§ 31. Komisja Rewizyjna P. I. E. składa się z 3 członków, nie sprawujących innych urzędów w P. I. E., wybranych na jeden rok przez Walne Zebranie.

§ 32. Komisja Rewizyjna P. I. E. kontroluje działalność Zarządu Głównego P. I. E., w szczególności jego rachunkowość i kasowość. Może ona każdego czasu, a musi conajmniej raz na rok — skontrolować księgi rachunkowe Zarządu Głównego P. I. E. i ma prawo przeglądać protokoły posiedzeń Zarządu Głównego.

§ 33. Komisja Rewizyjna sprawdza roczne sprawozdania Zarządu Głównego P. I. E. i składa swe wnioski Walnemu Zebraniu P. I. E.

§ 34. W razie ustąpienia członka Komisji Rew., Komisja ta dobiera sobie aż do najbliższych wyborów zastępcę z grona członków P. I. E., nie sprawujących innych urzędów.

§ 35. Komisja Rew. może wykonywać swoje funkcje kontrolne również wobec oddziałów miejscowych P. I. E. Członkowie Komisji Rew. mogą brać udział w posiedzeniach Zarządu Głównego i oddziałów z głosem doradczym.

§ 36. O dostrzeżonych nieprawidłowościach Komisja Rew. P. I. E. powiadamia niezwłocznie przewodniczącego P. I. E. i może spowodować zwołanie Walnego Zebrania P. I. E.

§ 26. Kierownik Instytutu winien posiadać możliwie sto-
pień akademicki, nadto prócz ukończonego naukowego wy-
kształcenia z dziedziny Esperanta, rozporządzać również wia-
domościami pedagogicznymi.

§ 27. Kierownik Instytutu obowiązany jest:

- 1) prowadzić należycie samodzielnie wszelkie sprawy,
dotyczące zewnętrznej i wewnętrznej działalności Instytutu,
a w szczególności:
- 2) wygotowywać roczne sprawozdania oraz w porozumie-
niu ze skarbnikiem zamknięcia rachunkowe i projekty budże-
towe,
- 3) kierować egzaminami z języka Esperanto wzgl. wyko-
nywać nadzór nad miejscowymi Komisjami Egzaminacyjnymi,
4) udzielać wyjaśnień w przedmiocie nauki Esperanta
władzom, szkołom i nauczycielom.

§ 28. Kierownik Instytutu jest wyłącznie właściwym do
utrzymywania kontaktu z Komisjami Egzaminacyjnymi P. I. E.
i uczelniami Esperanta do opinjowania kwestyj mianowania no-
wych komisarzy egzaminacyjnych i ustanawiania nowych ko-
misyj egz. Rozstrzyga samodzielnie o doborze i wynagrodze-
niu potrzebnych mu do prac biurowych sił pomocniczych, za
działalność których jest odpowiedzialny. Kierownik składa
kwartalne sprawozdanie z działalności Instytutu.

§ 29. Kierownik Instytutu ma prawo do urlopu w rozmia-
rach obowiązujących w Polsce feryj szkolnych.

§ 30. Zarząd Główny P. I. E.:

- 1) kieruje całokształtem spraw P. I. E. i zatwierdza pro-
gramy, regulaminy i instrukcje odnoszące się do prac Instytu-
tu i instrukcje wypracowane przez organy P. I. E. dla oddzia-
łów miejscowych,
- 2) kontroluje działalność oddziałów miejscowych,
- 3) zwołuje Walne Zebrania P. I. E., oznacza czas i miej-

Głównemu na ręce przewodniczącego sprawozdanie roczne
wraz z zamknięciem kasowem.

Zarząd Główny winien w ciągu następującego kwartału
przedłożyć ogólne sprawozdanie i zamknięcie kasowe władzom
subwencjonującym P. I. E.

IV. WŁADZE P. I. E.

§ 10) Władzami P. I. E. są:

- a) Walne Zebranie oddziału P. I. E.
- b) Walne Zebranie P. I. E.
- c) Zarząd Główny P. I. E.
- d) Komisja Rewizyjna P. I. E.

V. ODDZIAŁY P. I. E.

§ 11. Grupy, liczące co najmniej 5 osób, mają tworzyć, za
zezwoleнием Zarządu Głównego P. I. E., oddziały miejscowe
P. I. E.

§ 12. Oddziały P. I. E. kierują się przepisami niniejszego
statutu i instrukcjami wydawanymi w jego ramach przez Za-
rząd Główny. Czynności oddziałów podlegają kontroli Zarządu
Głównego.

§ 13. Oddziały P. I. E. obok nazwy P. I. E. mieć mogą
nazwę dodatkową oznaczającą miejscowość, w której są
czynne.

§ 14. Walne Zebranie oddziału odbywa się corocznie, nie
później niż w dniu 15 września i winno być zwoływane przez
Zarząd oddziału.

§ 15. Walne Zebranie oddziału spełnia czynności nastę-
pujące:

- a) przyjmuje do wiadomości i zatwierdza sprawozdanie
Zarządu oraz Komisji Egzaminacyjnej,
- b) przyjmuje do wiadomości i zatwierdza zamknięcia ra-
chunkowe,

c) wybiera w tajnem głosowaniu członków Zarządu oddziału i delegatów na Walne Zebranie P. I. E.,
d) wyznacza w razie potrzeby wynagrodzenie dla członków Komisji Egzaminacyjnej,
e) rozpatruje wnioski, przedłożone przez Komisję Egz. i członków,

f) decyduje o likwidacji oddziału,
g) wyznacza w razie potrzeby wynagrodzenie dla członków Zarządu oddziału.

§ 16. Uchwały na Walnych Zebraniach oddziału zapadają prostą większością głosów, wszelako uchwała o likwidacji oddziału wymaga większości 2/3 głosów obecnych na dwóch kolejnych Walnych Zebraniach oddziału.

§ 17. Zarząd oddziału zostaje wybrany przez Walne Zebranie oddziału, a składa się z przewodniczącego, sekretarza i skarbnika oraz ich zastępców. Wybór Zarządu oddziału wymaga zatwierdzenia przez Zarząd Główny P. I. E.

§ 18. Zarząd oddziału P. I. E. czuwa nad prawidłowym biegiem czynności oddziału, przestrzeża ścisłego stosowania niniejszego statutu, instrukcyj i regulaminów Zarządu Głównego, w ramach obowiązujących praw i przepisów dzielnicowych.

VI. WALNE ZEBRANIE P. I. E.

§ 19. Coroczne Walne Zebranie P. I. E. odbywa się w miejscowości, oznaczonej przez Zarząd Główny.

§ 20. O terminie i miejscu obrad Walnych Zebrań P. I. E. ogłasza się za pośrednictwem organu P. I. E. „Polskiego Esperantysty”.

§ 21. W Walnych Zebraniach P. I. E. biorą udział z głosem stanowczym członkowie Zarządu Głównego P. I. E. i Komisji Rewizyjnej P. I. E., oraz delegaci oddziałów P. I. E. Liczba delegatów oddziałów oblicza się w ten sposób, że na

każdy oddział przypada co najmniej jeden delegat, zaś oddziały liczące powyżej 50 członków wybierają po jednym delegacie na każdym 50-ciu członków.

§ 22. Walne Zebranie P. I. E.

a) rozpatruje i rozstrzyga wnioski władz P. I. E., zamknięcie rach. i budżet,

b) wybiera Zarząd Główny i Komisję Rewizyjną P. I. E.
c) wyznacza w razie potrzeby wynagrodzenie dla członków Zarządu Głównego,

d) stanowi o zmianie statutu, o likwidacji P. I. E. i o przeznaczeniu w tym ostatnim wypadku jego majątku.

§ 23. Walne Zebranie P. I. E. jest uprawnione do powzięcia ważnych uchwał bez względu na liczbę delegatów.

§ 24. Uchwały na Walnych Zebraniach P. I. E. zapadają prostą większością głosów, wszelako uchwała o likwidacji P. I. E. wymaga 2/3 głosów obecnych na dwóch kolejnych Walnych Zebraniach P. I. E.

VII. ZARZĄD GŁÓWNY P. I. E.

§ 25. Zarząd Główny P. I. E. składa się z 5 osób, które wybiera na 3 lata Walne Zebranie P. I. E. z pośród członków przebywających stale w miejscu siedziby Instytutu.

Członkowie Zarządu Głównego wybierają ze swego grona w tajnem głosowaniu prostą większością głosów na jeden rok przewodniczącego i skarbnika, zaś kierownik Instytutu może być wybrany także z poza grona członków Zarządu Głównego. Zarząd Główny ma prawo uzupełniania lub zwiększania swojego składu w miarę potrzeby przez kooptację.

Przewodniczący lub wyznaczony przez niego członek Zarządu zastępuje Stowarzyszenie na zewnątrz. Do ważności pism i obwieszczeń potrzebny jest podpis przewodniczącego i sekretarza, położony obok wyciśniętej pieczęci Stowarzyszenia.

Ce maldekstra ekstremajo de la vilaĝo vidiĝis grandioza turo de vilaĝa preĝejo de gotika konstruo, superreganta la ĉarman, poeziorican panoramon.

Kun sia pieco li iam preĝis en tiu sanktejo estante ankoraŭ infano, kun kia emocioplena raviteco li aŭskultis sublime gajajn Kristnaskajn kolendojn, iafoje ĝislarme kortuŝintajn lian impreseblan, sentikapablan koron.

La maljunulo turnis la rigardon al ĉi tiu direkto kaj surpriza alfluo de kortuŝaj ĝojsejoj eligis el la proekscite radiantaj kaj jen subite nebulitaj okuloj larmojn de nepriskribebla feliĉeco, ekreganta la tutan lian estajon kaj la brusto pli rapide ondadis dum la larmoj de troa kaj abrupte alfluanta feliĉo ruliĝis laŭlonge de kavaj vangoj.

Subite en trankvilo de naturo aŭdiĝis la preĝejaj sonoriloj, vokantaj pian loĝantaron al devoplenuo kontraŭ Plejsuperulo, ĉar estis dimanĉo, libera tago de ĉiutagaj okupoj, dediĉita al Dio gardanta ĉian sian kreitaĵon.

Kaj ĝemis ĝoje Digracon anoncantaj sonoriloj trapenetrante ĝisfunde la animon de feliĉigita vaganto kaj kontribuante ankoraŭ plie al emocio de abrupta feliĉenverŝo en la maljunulan koron.

Li ne povis jam sobre rigardi kaj plengui admirindan bildon, lian koron premis io, kio ordonis al li humiliĝi antaŭ Dimizerikordo kaj en mallaŭta preĝado ekgenuiĝinte li ekstaze subaŭskultis la solenan sonoradon kaj etendinte la manojn kontraŭ la gotika konstruaĵo li dankis Providencon por plenumo de la revoj dum tiom da jaroj ne forlasantaj lin eĉ en sonĝe.

Wl. Rymkiewicz.

PERE DE ESPERANTO...

Ni prezentas ĉi tie kelkajn faktojn, pruvantajn praktikajn servojn de Esperanto-lingvo en internaciaj rilatoj. **Red.**

La Redakcio de P. E. ricevis poŝtkarton kun jena enhavo:

Estimata Redakcio! Mi rapidas konatigi al legantoj de P. E. sciigon, kiu kvankam ne estos por ili miriga novaĵo, tamen povas esti utiligita kiel unu el konvinkaj argumentoj, pruvantaj pri praktikaj servoj de Esperanto kaj la organizaĵo, kiu estas UEA. Jen lastatempe mi tradukis „Memorlibrojn“ de Biesiedowski. Necesa estis al mi kiel klarigo de la tradukinto certia informo koncernanta eksan ĉefon de la estraro en Albanujo. Ne povante ricevi ĝin enlande, mi turnis min al la delegito de UEA en Tirane, s-o Cuk Simoni, petante pri detaloj. Baldaŭ mi ricevis precizan informon. Dankante sur tiu loko al s-o Cuk Simoni por lia afableco, mi deziras samtempe doni rekompencan komplezon al Esperanto-movado kaj mi ĝojas, ke mi havas honoron esti ĝia aktiva adepto. Altestime Aleksy Leszek Lasiński, **Kalisz**, skrz. poczt. 149.

Dua fakto:

S-o d-ro M. Blassberg, eksprezidanto de TEKA sendis al sia japana amiko, prof. d-ro Nishi en Tokio okaze de la festo de la libro (15 de dec.) esperantan tradukon de pola romano verkita de Orzeszko. Post kelka tempo s-o B. ricevis jenan poŝtkarton: „Estimata Doktoro, Mi tre dankas vin por via afabla donaco, kiun mi ri-

cevis antaŭ kelkaj tagoj kun granda ĝojo. La fama verko de Orzeszko jam havas sian japanan tradukon laŭ la Esp. traduko de nia Majstro kaj trovas multajn legantojn inter la virina rondo. Kinematografa kompanio jam entreprenis fari filmon sub la titolo „Vidu tiun patri-non...”, en kiu onidire fraŭlino Irie-Takako, unu el la plej ŝatataj kinoreĝinoj ludos la rolon de Marta. Kun koraj salutoj sincere via S. Nishi”. (Ĉeokaze ni menciuj ke estas eldonitaj oficialaj kovertoj kun esperanta surpriso: Anatomia Instituto, Tokia Imperia Universitato, Tokio, Japanujo”. Sendube tion sukcesis aperigi prof. d-ro Nishi).

La registaro de l' Princlando Liĥtenstejno decidis aperigi serion da poŝtkartoj oficialaj kun bildoj de tiu ĉi pentrinda lando kaj klariga teksto. Kiel novajon oni povas rimarki, ke la teksto estos en germana lingvo kaj en Esperanto; tio lasta okazas por altiri la intereson de turistoj en la tuta mondo al la lando. Ĝia situacio inter Svislando kaj Aŭstrio, apud tre frekventata vojo de internacia komuniko, faciligas la viziton.

En maja numero de P. E. aperis ĉefartikolo sub tit.: „Jan Kochanowski”. En aparta loko la Redakcio turnis sin al aliaj Redakcioj de Esperanto-revuoj, petante represi la artikolon en ĉiuj esperantlingvaj gazetoj. Samlandajn Samideanojn ni petis kopii la artikolon kaj sendi al Eksterlandaj kun peto traduki ĝin nacilingven kaj prizorgi ĝian aperigon en kelkaj gazetoj. Jam post neplene dek tagoj ni ricevis du specimenojn de ĉiutaga gazeto s. t. „L' Eclairer du Soir” eldonata en Nice (Francujo), kie nia fervora propagandanto kaj redaktoro de tiu gazeto s-o Georges Avril enpresis kiel gvidartikolon, tiun pri Jan Kochanowski, klarigante en enkonduko devenon de la artikolo, menciante pri P. E. ktp. Sur tiu loko ni dankas korege al s-o Georges Avril, kiu tiel rapide plenumis nian peton en tiel bonega maniero. Samtempe ni petas ĉiujn aliajn samideanojn prizorgi la efektivigon de nia peto, de kies plenumo dependas tre multe. Ni volas tiamaniere akiri tre bonan konvinkilon pri la taŭgeco kaj disvastiĝo de la lingvo, kiun ni prezentos ĉe polaj aŭtoritataj povoj. Ni ne pre bezonas vekti intereson por Esperanto en ĉiuj rondoj de la publiko preparante ĝin tiel por la inda akcepto al la venontjara universala kongreso okazonta, kiel sciante, en Kraków. Do helpu nin ĉiuj. Samideanoj en niaj penadoj kaj fortostreĉoj! Bonvolu plenumi la prezentitan peton!

Jam post enpresado de tiuj vortoj ni ricevis bulgarlingvan journalon s. t. „Zarja” de 5 de jun. k. j., en kies literatura parto troviĝas artikolo pri Jan Kochanowski, tradukita el P. E. de s-o D. Malczew, redaktoro de bulgarlingva monata revuo dediĉita al propagando de Esperanto. Koran dankon al Vi, Samideano!

S-o B. Głuchowski el Warszawa kopiis la artikolon pri J. Koch. kaj dissendis ĝin al 15 eŭropaj landoj, petante traduki ĝin nacilingven kaj prizorgi ĝian aperigon. Baldaŭ „Národní Noviny” el Brno enpresis la tradukon. El Zagreb kaj Helsinki venis promeso pri plenumo de la peto. Koran dankon. Sekvu la ekzemplon de s-o G. kaj ne forgesu alsendi koncernajn ekzemplerojn de la gazeto.

GRAVA ALVOKO.

La Internacia Gazetara Komisiono, komisiita de la Internacia Centra Komitato de la Esperanto-Movado, entreprenas nun vastan por-Esperantan propagandon per la tutmonda gazetaro.

Tiucele estas urĝe bezonata statistiko pri jam atingitaj rezultoj ĉe la gazetaro.

Mi petas tial ĉiujn Esperantajn aktivulojn en Polujo, ke ili bonvolu **kiel eble plej baldaŭ** informi min pri:

1. nacilingvaj gazetoj en iliaj kaj najbaraj lokoj, entenantaj **regule** poresperantajn artikolojn, notojn, kursojn aŭ Esp. angulojn,

2. nacilingvaj gazetoj, **simpatiantaj** al nia afero,

3. nacilingvaj gazetoj, kiuj montris sian **malamikecon** al nia movado.

Ĉiujn indikojn bonvolu fari sur aparta folieto, ne kune kun aliaj aferoj Esperantaj aŭ de UEA. Bonvolu klare skribi la plenan titolon kaj adreson de ĉiu gazeto, kun aldono, ĉu estas tag-, semajn- aŭ monateladonajo.

Koran antaŭdankon al ĉiuj helpontoj!

J. Szapiro, membro de Int. Gaz. Kom., Lipowa 33, **Białystok**.

KOMUNIKOJ DE P. E. D.

Konsiderinte ĉiujn por kaj kontraŭ — la Estraro de P. E. D. dum la okazinta la 13-an de k. m. kunsido decidis akcepti la inviton de Samideanoj el Łódź kaj tial la IV Pollanda Kongreso de Esperanto kaj V Konferenco de P. E. D. okazos nunjare en Łódź la 20-an kaj 21-an de septembro. Loka Plenuma Komisiono konsistas el s-oj: D-ro Mędrkiewicz, Lejzerowicz, Glicensztajn kaj Dembiński. Provizora adreso de la Komisiono: J. Glicensztajn, Łódź, Zachodnia 54, por L. K. K. Kotizo zł. 5.—. Aliĝiloj al la Pollanda Kongreso estos aldonitaj al la julia numero de Pola Esperantisto.

Tiu ĉi numero cetere ne povos ampleksi aliajn informojn pri la kongreso, ĉar ĝi estos speciale dediĉita al urbo Kraków, pligrandigita kaj presita sur tre bona papero kun multaj belaj fotografiaĵoj. Oni ĝin disdonos dum la Kongreso en Oxford por propagandi la urbon Kraków, sidejon de la venontjara Universala Kongreso de Esperanto.

Estraro de fervojoj en Polujo promesis konsenti al eksterlandaj esperantistoj vizitantaj kiam ajn la landon favorajn biletojn. Ekskursoj konsistantaj de minimume dek personoj interrilatu pri tio kun Pollanda Esperanto-Delegitaro, Kraków, Słoneczna 31, I. (J. Alfus). Aliaj gazetoj estas petataj represi la lastan sciigon.

Ĉiuj pasportoj ricevitaj pere de P. E. D. ĉu al Oxford ĉu al Arnhem validos de 15. VII. k. j.

INVITO AL FINNLANDO.

Esperanto Instituto de Finnlando invitis f-inon Halina Weinsteinówna kiel instruistino kaj gvidantino de kursoj de Esperanto, okazontaj en Helsinko, Tampere kaj Viipuri. F-ino Weinsteinówna forveturos el Varsovio en fino de junio k. j.

IV TUTPOLA KONGRESO DE ESPERANTO.

ŁÓDŹ, 20. kaj 21. de septembro 1930.

LOKA KOMITATO. Estas organizita en Łódź Loka Komitato, kiu konsistas el s-roj: D-ro J. Mędrkiewicz — prez., I. Lejzerowicz — ĝen. sekretario, I. Glicensztajn — kasisto, s-ino E. Czelicka k. a.

PROVIZORA ADRESO: ĉiujn poŝtendaĵojn (leterojn, monavizojn, poŝtmandatojn k. t. p.) bonvolu adresi al:

s-o J. Glicensztajn, Łódź, Zachodnia 54, por L. K. K.

KOTIZO. La kotizo estas fiksita zł. 5.—, kiun la aliĝantoj bonvolu sendi laŭ supre montrita adreso en letero rekom. aŭ per poŝtmandato.

LOĜEJOJ. La prezoj de hotelĉambroj estas proksimume la samaj, kiel en la tuta lando. La Loka Komitato zorgas, kompreneble, pri rabato en hoteloj, krome pri malkaraj privataj ĉambroj kaj senpagaj komunaj loĝejoj. Ni petas la aliĝantojn, se eble, antaŭpagi la loĝejojn.

FERVOJA RABATO. La Kongresa Komitato zorgas pri fervoja rabato por la kongresanoj. Detaloj tiurilataj aperos en la sekvontaj komunikoj.

KOMUNAJ TAGMANĜOJ. Ili okazos en ambaŭ kongresaj tagoj kaj verŝajne ne kostos pli ol po 3—4 zł. Bonvolu ankaŭ ĝin antaŭpagi aŭ almenaŭ sciigi nin, ĉu vi partoprenos en la komunaj tagmanĝoj.

V KONFERENCO DE P. E. D. Samtempe, dum la Kongreso, okazos ankaŭ la V Konferenco de P. E. D., kies programo aperos en la sekvonta komunikoj.

FAKAJ KUNVENOJ. Organizontoj de fakaj kunvenoj bonvolu laŭeble frue komuniki al ni la programon de l' kunveno, por ke ni povu rezervi por ili konvenan horon kaj ĉambron.

PROVIZORA PROGRAMO.

SABATON, la 20/9. 1930.

9—12 h. Vizitado tra la urbo (grandfabrikejoj k. a.).

12.30 h. Komuna tagmanĝo.

15 h. Solena Malfermo en la Urbodomo.

17 h. Unua Kongresa Laborkunsido.

19 h. Komuna Vespermanĝo (laŭ deziro).

20.30 h. Kongresa Raŭto en salonoj de hotelo Manteuffel.

DIMANĈON, la 21-an de septembro 1930.

8.30 h. Diservo en Katedralo de St. Kostka.

10 h. II Kongresa Laborkunsido.

12 h. Komuna fotografado.

13 h. Komuna tagmanĝo.

15 h. Fakaj kunvenoj.

17 h. Fermo de la Kongreso.

20 h. Amika kunveno en parko Helenów aŭ kafejo Louvre.

Loka Komitato faros ĉion eblan por agrabligi al la kongresanoj la restadon en la centro de la pola industrio. Tial ni petas ĉiujn samideanojn: venu grandnombre al Łódź kaj kunhelpu por la sukcesigo de nia ĉi-jara Kongreso, kiu volas iĝi potenca manifestacio poresperanta!

Ĝis revido en Łódź!

LOKA KONGRESA KOMITATO:

Prezidanto: (—) D-ro J. Mędrkiewicz. Ĝen. Sekretario: (—) I. Lejzerowicz.

POLLANDA KRONIKO.

BIAŁYSTOK. La 17-an de majo Zamenhofa Esperanta Societo aranĝis bankedon por soleni la 3-an datrevenon de societa refondiĝo. Ĉeestis ĉ. 50 gesamideanoj kiuj gaje amuziĝis kaj dancadis ĝis 5-a horo matene. — Du Białystokaj samideanoj S-roj Judkowski kaj Wolański entreprenas biciklan rondvojaĝon tra Eŭropo kaj vizitos ĉie la Esperantajn societojn.

MORTO. Mortis S-ino Wajner, edzino de membro de Zamenhofa Esperanta Societo S-ro Hirsz Wajner. Nian koran kondolencon.

BYDGOSZCZ. Prof. M. Sygnarski informas nin, ke li gvidas esper. kurson en gimnazio kaj komerca lernejo. Detalan raporton li alsendos post la fino de la kurso. Dziennik Bydgoski aperigas konstantan esp. anguleton — (jam en 7 n-roj).

Prof. Sygnarski fondas en mallonga tempo la Esper. societeton por kontraŭalkoholuloj.

DĄBROWA GÓRNICZA. En urba legejo komenciĝis esp.-kurso la 12. V. por 48 ĝelernantoj. La kurson gvidas s-o Czesław Rabenda, delegito de UEA.

KRAKÓW. En „Orli Lot” monata revuo de junularaj landkonemaj rondoj aperis pola traduko de etnografia enketo enpresita siatempe en Heroldo de Esperanto. La enketo celas havigi al siaj aŭtoroj necesajn informojn pri la faden — kaj teksajproduktado. Ĝi vekis intereson inter la redakcio kaj la legantaro. — En Ilustrowany Kurjer Codzienny aperis artikolo s. t. „El la esp.-movado sur la tuta mondo”.

LWÓW. La movado plivigliĝis. Dank' al komuniko pri esp.-kurso en radio, anoncis sin multaj partoprenantoj kaj nune okazas du kursoj, gvidataj de niaj senlacaĵaj, fervoraj aninoj f-inoj Nadel kaj Frucht. Oni aranĝas ankaŭ ekskursojn, dum kiuj la junularo tre bone sin amuzas. Krom tio la estraro penadas enkonduki kursojn en la lernejoj kaj espereble post la libertempo estos malfermitaj la kursoj en multaj lernejoj.

ŁÓDŹ. La movado progresas. Lodza Esperanto Societo aranĝis la 14. de aprilo sukcesplenan Zamenhofan vesperon. La 27. de aprilo vizitis nian urbon, vojaĝante de Praha hejmen s-o J. Szapiro, ĉefdelegito de UEA, kaj faris paroladon en ejo de LES pri nuntempaj praktikaj utiloj, atingeblaj de esperanto pere de UEA. La 24. de aprilo okazis en la salono de la Urba Konsilantaro solena malfermo de la kongreso de la popollerneja instruistaro, kiun salutis en nomo de TAGE kaj LES s-o Lejzerowicz, rikoltinte aplaŭdon. Ĉe la Societo funkcias konstantaj trimonataj kursoj kun meznombra frekvento. La loka gazetaro favore rilatas al esperanto kaj ofte aperigas grandajn artikolojn propagandajn, verkatajn de s-o d-ro Mędrkiewicz kaj s-ino Czelicka. La novelektita estraro kun s-o d-ro Helman kiel prezidanto vigle laboras, interesante inter alie por esperanto la lokajn policanojn kaj skoltojn, ĉe kiuj aŭtune espereble estos aranĝataj kursoj. La unuafoje en Łódź starigita Sciencpolitika Sekcio sub gvidado de s-oj: d-ro Emiljan Loth kaj d-ro Mędrkiewicz disvolvas viglan agadon, altirante atenton de gravaj eminentaj personoj al esperanto.

RÓWNE WOŁYŃSKIE. Estas organizita kurso por abiturientoj de loka komerca lernejo. Gvidanto s-o Icekzon.

WARSZAWA. Pola Studenta Esperantista Societo intense laboras. La 25. IV. finiĝis la kurso por komencantoj kun tre bona rezulto. La kurson gvidis f-ino Halina Weinsteinówna laŭ Ĉe-metodo. La 10. V. oni aranĝis en Pola Libera Universitato la prelegon de D-ro Antoni Czubyński je temo: „Vojoj kaj rimedoj de l' realigo de l' Esperantismo”. La ĉambro plenplena. Granda interesiĝo. Post la prelego oni disdonis al ĉeestintoj multe da belaj propagandiloj pri Stockholma Ekspozicio. — En la monata, junulara revuo „Mój przyjaciel” aperadas poresperantaj artikoloj pol- kaj mondligvaj — ilia aŭtorino estas f-ino Lidja Zamenhof. — En la revuoj „Głos nauczycielski”, „Trzeźwość” kaj „Spółnota” lokas priesperantajn artikolojn s-o B. Głuchowski.

WILNO. Vilna Akademia Rondo Esp. aranĝis bonsukcesintan ekskurson en la ĉirkaŭaĵon „Belmont”. Oni pasigis bonege tutan matenon. Ekkantinte la „Esperon” la gesamideanoj decidis sendi al ĉiuj Esperantistoj de la tuta mondo gajan saluton, kies transporton ili komisiis al la oraj sunradioj.

22-a UNIVERSALA KONGRESO DE ESPERANTO

Oxford 2-a — 9-a Aŭgusto 1930.

En la februara n-ro de P. E. ni prezentis komunikon pri la Kongreso en Oxford; ĉi-tie ni kompletigas la informojn aŭ, se necese, ŝanĝas. Bonvolu do kompari.

Rabato sur la Belgaj Fervojoj: Individua rabato je 35 proc. de la veturprezo de iu ajn belga stacio al Ostendo kaj de Ostendo al iu ajn belga stacio estas konsentita al la belgaj kaj alilandaj kongresanoj por iro al la Kongreso kaj reveno. Por akiri tiun rabaton ili prezentu en la forvetura stacio aŭ en la unua limstacio belga, specialan indenteckarton por la alveturo kaj alian por la reveturo. Tiuj kartoj estos validaj de la 25a de julio por la alveturo kaj ĝis la 31a de aŭgusto por la reveturo. La interesataj kongresanoj bonvolu peti tiujn indenteckartojn kontraŭ sendo de 1 respondkupono (aŭ de la poŝto aŭ de UEA), al Belga Ligo

Esperantista, 60 St. Lievenslaan, Gento (Belgujo), antaŭ la 25a de julio. Ili samtempe sciigu la numeron de sia kongreskarto kaj la nomon de la belgaj forveturaŭ enirstacioj de sia al- kaj reveturo.

Pasportoj: Ĉiu ano vojaĝanta al la Kongreso el alia lando bezonos nacian pasporton, sed el multaj landoj oni ne bezonos vizon. Por preciza informo oni sin turnu al la plej proksima pasport-oficejo. La kongresanoj ne-belgaj, kiuj devos traveturi Belgion kaj kiuj, pro sia nacieco, estas ankoraŭ submetataj al la formalajo de la belga konsul-vizo, povos akiri specialan vizon por eniro kaj restado unumonata en Belgujo, kontraŭ pago de 1.25 orfranko. La interesuloj tiucele sin turnu al la belga konsulo en la regiono de sia loĝloko.

Postkongreso en Londono: La Organiza Komitato anoncas la jenan provizoran programon:

Sabato, 9 aŭg.: Komuna lunĉo, gvidataj vagadoj, vespera festkunveno.

Dimanĉo, 10 aŭg.: Gvidataj vagadoj (en kaj ĉirkaŭ Londono), demonstracio en publika parko Hyde, Diservoj, ĝenerala kunsido kaj koncerto.

Lundo, 11 aŭg.: Aŭtomobilaj ekskursoj.

La kotizo estas fiksita je 3ŝ. Op. (manĝoj kaj ekskursoj aparte pagotaj). Sekretario de la Londona Postkongreso: s-ro R. E. Fry, 1 Swaby Road, Londono, S. W. 18.

Kiel kongresejon la komitato por la Postkongreso luis tre belan halon nomitan The Conway Hall, Red Lion Square, Bloomsbury, London, W. C. 1. Ĝi estas en centra loko, kaj tre proksima al la oficejo de la B. E. A.

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO.

POLA TERITORIO, Ĉefdelegito: J. Ŝapiro, Lipowa 33, Białystok.

Konto ĉe PKO No 60.047.

OFICIALA BULTENO No 18.

JARLIBRO 1930. Ni informas la membraron, ke ĉiuj membroj, pagintaj sian kotizon ĝis la 1-a de Junio n. j. ricevos dum unua duono de la nuna monato la Jarlibron rekte de la presejo tuj post ĝia apero. Membroj, aliĝantaj aŭ repagantaj sian kotizon post la nomita dato, ricevos la Jarlibron de la Ĉefdelegito tuj post la pago.

NEREPAGINTOJ. Sekve de nia cirkulero, dissendita al ĉiuj nerepagintoj konforme al la noto en la lasta bulteno, aro da membroj jam repagis sian kotizon por 1930. Kore dankante ilin, ni esperas, ke ankaŭ ceteraj sekvos ilian bonan ekzemplon. De ĉiuj nerepagintoj, kiuj ne respondis la cirkuleron, ni baldaŭ enkasigos la kotizojn perpoŝte alkalkulante la kaŭzitajn pro tio plikostojn.

STATO DE UEA EN POLUJO. La 1-an de Junio 1930 UEA kalkulis en Polujo 337 membrojn (3 DM, 8 MS, 221 MA kaj 105 M), krom tio 1 Esp. Entr. Ni denove ripetas nian alvokon pri varbado, atentigante, ke ĉiu varbinto de nova membro ricevos belan libropremion. Liston da premioj bonvolu postuli de la lokaj Delegitoj aŭ rekte de la Ĉefdelegito.

NOVAJ DELEGITOJ. Ni informas pri starigo de nova Delegito: STASZÓW. D. M. Rizenberg-Czajkowski, hotelposedanto, Krakowska 6. Białystok, la 1. 6. 1930. J. Ŝapiro, Ĉefdelegito de UEA.

KOMUNIKOJ DE LA REDAKCIO.

En la nuna n-ro de P. E. la legantoj trovos unua foje la nomon de nia konstanta redakcia kunlaboranto samideano Tadeusz Hodakowski, kiel kunredaktanto. Cetere li jam de longe faras grandparte la redakcian laboron. Hodiaŭ ni salutas lin kiel plenrajtan kunredaktanton.

Administradon gvidas kiel ĝis nun S-ro L. Kutscher.

Anstataŭ la kutima parto de la vortaraldono ni donas en la nuna numero statuton de Pollanda Esperanto-Instituto.

Unu el redakciaj kunlaborantoj preparis kelkajn polajn, priesperantajn artikolojn, taŭgajn por la pola gazetaro kaj volonte de ĝi akceptatajn. Oni petas ĉiujn Samideanojn, kiuj povus iel sukcesigi ilian aperon en ĵurnaloj, turni sin al la Redakcio de P. E., de kie ili ricevos la artikolojn.

La voĉo de la juna generacio
vokas al nova tempo bazita sur justeco kaj amo. Ĝi parolas al vi el
la dumonata, riĉenhava, ilustrita gazeto

LA JUNA BATALANTO,

organo de la internacia katolika junulara kaj paca movado, eldonata
de Mondjunularo Katolika (MOKA). Ankaŭ vi devas legadi ĝin!

Jarabono: 4 zł., kun MOKA-membreco 6 zł. Specimenoj senpagaj.

Pagu al **Eldona Kooperativo La Juna Batalanto, Regina Reiff,**
Köln - Delbrück, Bensberger Marktweg 63.

Wyszedł z druku

KOMPLETNY SAMOUCZEK JĘZYKA ESPERANTO

ze zbiorom wyrażeń handlowych i radjowych,

ułożony przez p. **S. Grenkamp-Kornfelda,**

członka wszechświatowego komitetu językowego dla Esperanta, Paryskiego To-
warzystwa Lingwistycznego, współautora najobszerniejszego Słownika i naj-
obszerniejszej Gramatyki esperanckiej

z przedmową prof. **A. Cotton,** członka Paryskiej Akademii Nauk.

Cena (wraz z opłatą pocztową):

1 egz. — zł 1.25		25 egz. — zł 22.—
5 " — " 5.—		50 " — " 40.—
10 " — " 9.—		100 " — " 75.—

Konto czekowe Nr. 400.821.

ESPERANTISTA VOĈO, JASŁO.

Libreja Fako de „Pola Esperantisto“

Kraków, ul. Lubicz 34. Konto PKO. 406.660.

REKOMENDAS :

Albanio — Gvidlibro	0.60
Albumo de Kraków (34 fotoj)	0.50
Albumo de l' VIII en Kraków. Luksege eldonita kun 600 fot.	15.00
Ama stelaro	1.10
An-Ski — Dibuk. Teatraĵo	1.25
Avsejenko — Fraŭlino Suzano	2.00
Baŭcki — Kuzeto. Komedio en trad. de S. Grenkamp	0.60
Baudouin — La arto de memdisciplino: Psikagogio	1.30
Białystok — Gvidlibro tra urbo de nia Majstro	0.60
Blicher — Taglibro de vilaĝpedelo. Rakonto	1.20
Bcnnsels — Solandro	2.20
Bujwid O. prof. — Kvin prelegoj pri bakterioj	1.00
— La apliko de radioj ultraviolaj al sterilizo de akvo	0.35
Bukedo — I. kaj II. Rakontoj de diversnaciaj aŭtoroj po	1.20
Bultuis — Malriĉa en spirito. Dramo orig. en E.	1.40
Butin — Faŭsto. Komentario al la I-parto	0.60
Butler — Himnaro Esperanta	3.00
— Kantaro Esperanta	3.00
Campe — Robinsono Kruso	7.00
Cart i Borel — Esperanto w 10 lekcjach	1.30
Conscience — La leono de Flandrujo	11.75
Czechowski — Podróż po świecie dostępna dla każdego	0.50
Czubryński — Esperantyzm. Wyd. II.	3.00
Dobrzański — Al mokantoj	0.45
Dreyfus -- La vangfrapo	1.00
Fredro — Consilium facultatis. Komedi. trad. Ant. Grabowski	1.60
Gemoj de la hungara popolmuziko	3.20

Grabowski Ant. — Nova Antologio	1.60
Grenkamp-Kornfeld — Krioj de l'koro. Poeziaĵoj	0.50
— Penseraj. Legindaj precipe en kursoj	0.75
Gryff — W sprawie nauki języków obcych	0.50
Hebbel — Gyges kaj lia ringo	6.50
Hiller — Ho, tiuj fremduloj, opereto	1.40
Ibsen — Imperiestro kaj Galileano	12.60
Ilustrita Gvidlibro tra Pollando kaj Danzig—Gdańsk, eldon. de la P. E. D. Kraków	1.50
Insignoj esper. (steloj) po 1.10, 1.20, 1.30, 1.40, 1.50, 1.70, 2.10.	
Jarkolekto de „Pola Esperantisto“ 1928	5.00
Jarkolekto de „Pola Esperantisto“ 1929	6.00
Jung — La alta kanto de la amo	1.80
Kant — Al eterna paco	4.40
Kaplan — Akordoj esperantaj	0.80
Karinthy — Norda vento; novelkolekto	1.30
Kongreslibro de l' VIII. en Kraków. Riĉe ilustrita	1.00
Kraków — Urbo de Jubilea Kongreso 1912	0.80
Kriss — Melodoj de l' nokto. Poeziaĵoj	1.00
Lange — Libroj de profetoj, ses poemoj; trad. Ant. Grabowski	1.50
Lessing — Minna de Barnhelm	4.30
Malgranda terbiblio	2.00
Multatuli — Historio de Saidjach kaj Adinda; eld. Liem Tjong, Hie Semarang — Java	1.85
Polaj Kristnaskaj Kantoj	0.35
Poŝtkartoj (kun moto de Żeromski) 10 pecoj	0.50
Ramo — En Svislando	4.80
Słowacki — La patro de pestuloj el El-Arish, trad. Ant. Grabowski	1.40
Sapiro — Babiladoj de bonhumora Zamenhofano	1.00
Slosilo esper. en pola lingvo	0.60
Tatroj kaj Zakopane	0.50
Tichawski — „La Mondlingvo“, podr. Esp.	5.00
Trochimowski — Kwestja języka międzynarodowego 10 ekz.	1.00
Turno — Kompletny podręcznik Esperanta; wyd. III.	1.25
— Wyższy kurs	2.00
Wells — La dormanto vekigās	5.00
Wiesefeld — Galerio de Zamenhof. Kun 18 portretoj	2.40
Zamenhof, D-o Leono — Mia liro	1.10
Zawada — Pełny podstawowy słownik j. Esp. (esp.-pol.)	4.00

La verkoj de Zamenhof:

Fundamenta Krestomatio	5.60
Fundamento de Esper. (5-lingva)	2.30
Lingvaj Respondoj	2.80
Proverbaro Esperanta	2.70
Andersen — Fabeloj I. kaj II. parto po	4.40
Goethe — Ifigenio en Taŭrido	3.30
Gogol — La Revizoro	3.30
Heine — La Rabeno de Baŝarāh. La Gimnazio	2.30
Molière — Georgo Daudin	1.75
Orzeszko — Marta	5.50
Schiller — La Rabistoj	3.30
Shakespeare — Hamleto	2.75

Nur antaŭpago. — Por sendkostoj aldonu 10%.

Por rekomendita sendaĵo plu 0.50 zł. La sendaĵon nerekomenditan ni ne garantias.